

Η θέση της γυναίκας στην θεία Λατρεία (Αρχιμ. Κύριλλος Κωστόπουλος, Ιεροκήρυκας Ι. Μ. Πατρών)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Ιανουαρίου 7, 2018

Όπως γνωρίζουμε όλοι, ο Χριστιανισμός ανύψωσε την γυναίκα και εξίσωσε τὰ δύο φύλα. Οντολογικά, θεολογικά και ύπαρξιακά γκρεμίσθηκε ο μεσότοιχος που χώριζε τὰ δύο φύλα: «οὐκ ἔνι ἄρσεν και θήλυ» (Γαλ. 3, 28), διατρανώνει ο Απόστολος τῶν Ἑθνῶν Παῦλος. Καὶ τοῦτο γιὰ τὸν λόγο ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν σώζεται ὡς φύλο, ἀλλὰ ὡς πρόσωπο.

Μέσα στὴν ἀνθρώπινη κοινωνία ὁ ἄνδρας κινεῖται ὡς κεφαλή, ὅπως χαρακτηρίζεται καὶ στὴν Ἁγία Γραφή (Α΄ Κορ. 11, 3), ἐνῶ ἡ γυναίκα λειτουργεῖ ὡς καρδία. Ὁ **Όσιος Μάξιμος** τὸ προσδιορίζει μὲ σαφήνεια: «Ἄνῆρ ἐστὶν ὁ τῆς φυσικῆς ἐν πνεύματι θεωρίας ἐπιμελούμενος νοῦς [...] γυνὴ δὲ τοῦ τοιούτου νοός ἐστὶν ἡ σύνοικος αἴσθησις» (Πρὸς Θαλάσσιον, 25, PG 90, 332A). Ὁ ἐγκέφαλος διαθέτει τὴν λογικὴ, τὴν κρίση, τὴν σκέψη. Ἡ καρδία διαθέτει τὸ συναίσθημα, τὴν ἀγάπη, τὸ μυστήριο. Ἄν ποτὲ ἤθελε ὁ ἐγκέφαλος -στὸν ἀνθρώπινο ὄργανισμό- νὰ γίνῃ κι αὐτὸς καρδία ἢ ἡ καρδία νὰ γίνῃ καὶ αὐτὴ ἐγκέφαλος, τὸ ἀποτέλεσμα θὰ ἦταν νὰ μεταβληθῇ ὁ ὄργανισμὸς αὐτὸς σὲ ἓνα τέρας.

Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ πιστεύουμε ἀκραδάντως ὅτι **ἀπὸ τὴν στιγμή που ἡ γυναίκα - καρδία ἠθέλησε παντοιοτρόπως νὰ γίνῃ κι αὐτὴ ἐγκέφαλος - ἄνδρας, ἄρχισε νὰ διαταράσσεται ὁ ὄργανισμὸς τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας καὶ νὰ μεταβάλλεται σὲ τερατώδες μὴ μῶρφη μετὰ τὰ ἀλλοπρόσαλλα ἀποτελέσματα που ὅλοι γευόμαστε.**

Ἐφθασε στὸ σημεῖο ἡ γυναίκα νὰ ἐπιζητῇ νὰ ιερωθῇ, νὰ εἰσέρχεται στὸ Πανάγιο Θυσιαστήριο, νὰ ἀνέρχεται στὸ ἀναλόγιο τοῦ Ἱεροσάλτου, νὰ λαμβάνῃ τὴν θέση τοῦ Ἐπιτρόπου στὰ Ἐνοριακὰ Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια.

Στὶς ἀρχές, βεβαίως, τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς οἱ γυναῖκες ἐλάμβαναν μέρος σὲ διακονήματα ἐκκλησιαστικά, ὅμως μετέπειτα ἐξέλιπε κι αὐτὴ ἡ διακονία τους.

Ἄλλωστε ὁ Απόστολος τῶν Ἑθνῶν Παῦλος ἔχει ἀποφανθῆ: «Ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἀγίων, αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν• οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται αὐταῖς λαλεῖν [...] αἰσχροὺν γὰρ ἐστὶ γυναιξὶν ἐν ἐκκλησίαις λαλεῖν» (Α΄ Κορ. 14, 34-36). Ἄς τὸ ἀκούουν αὐτὸ οἱ Ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐπιτρέπουν στοὺς

ιεροψάλτες να αναβιβάζουν γυναίκες στο αναλόγιο και να συμπάλλουν μετ' αὐτῶν.

Ὁ **Ἱερὸς Χρυσόστομος** ἐπεξηγεῖ ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται στὴν γυναίκα νὰ προκάθεται καὶ νὰ ἄρχη τῶν ἀνδρῶν. Ἄν θέλη νὰ παραινέση καὶ νὰ καθοδηγήση κάποιον -ὅπως ἔχομε πολλὰ τέτοια παραδείγματα στὴν Ἁγία Γραφή - αὐτὸ νὰ γίνεται ἰδιωτικῶς, «*ἐν τῇ οἰκίᾳ*», καὶ ὄχι δημοσίᾳ «*ἐν ἐκκλησίαις*»: «*Ἄνδράσι μὲν γὰρ ἐπιτέτραπται διδάσκειν ἄνωθεν καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας• γυναιξὶ δὲ τὸν μὲν παραινεντικὸν ἐπιτρέπει λόγον ἐπ' οἰκίας, οὐδαμοῦ δὲ προκαθῆσθαι συγχωρεῖ, οὐδὲ μακρὸν ἀποτείνειν λόγον ἀφήσι*» (PG 62, 683).

Στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τὸ ψάλλειν, ὡς γνωστὸν, ἐπέχει τὴν θέση τοῦ ἐκπροσωπεῖν τὸν λαό. Ὁ ἱεροψάλτης ἀπαντᾷ στὸν Λειτουργὸ - Ἱερέα ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ, τὰ δὲ ψαλλόμενα, συνιστοῦν, σύμφωνα μὲ ἔγκριτους μελετητές, διδασκαλία καὶ ὁμολογία τῆς Ὁρθοδόξου πίστεώς μας. Ὁ καθηγητὴς Ἀθ. Βουρλῆς γράφει χαρακτηριστικά: «*Ἡ ἱερὰ ψαλμωδία οὕσα θεῖος λόγος ἐξ Ἀποκαλύψεως Πνεύματος Ἁγίου [...] εἶναι οὐ μόνον Πνευματοδῶρητος ἀλλὰ καὶ Πνευματοκίνητος 'διδαχὴ' καὶ 'γλώσσα' τῆς θεολογίας, 'ἐρμηνεία' καὶ 'κήρυγμα' τῆς ἀληθοῦς πίστεως, δοξαστικὴ καὶ εὐχαριστιακὴ κραυγὴ τῆς λατρευτικῆς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ζωῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας*» (Δογματοθητικαὶ ὄψεις τῆς Ὁρθοδόξου ψαλμωδίας, 1994, σ. 265).

Ἄρα, ἐφόσον ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐξαγγέλει ὅτι ἡ γυναίκα «*ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ• διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ*» (Α΄ Τιμ. 2, 11), πῶς ἐπιζητεῖ ἡ γυναίκα νὰ λάβῃ τέτοια θέση μέσα στὸν Ἱερὸ Ναό, παρακούοντας τὸν Νόμο τοῦ Θεοῦ καὶ φέροντας θανάσιμη ἀταξία τὴν ὑψίστη ὥρα τῆς Θείας Λατρείας;

Ὁ 70ος κανόνας τῆς ΣΤ΄ Οἰκουμενικῆς συνόδου, ἐρμηνεύοντας τὰ σχετικὰ χωρία τῆς Καινῆς Διαθήκης, διαλαμβάνει τὰ ἐξῆς: «*Μὴ ἐξέστω ταῖς γυναιξὶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς θείας λειτουργίας λαλεῖν• ἀλλὰ κατὰ τὴν φωνὴν Παύλου τοῦ Ἀποστόλου, σιγάτωσαν• οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτάττεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει• εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν*» (Ράλλη - Ποτλῆ, Σύνταγμα Κανόνων 2, σσ. 467-468). Πόσο μᾶλλον νὰ κηρύττουν ἢ νὰ ψάλουν στὸν Ναό. Ὁ Νικόδημος Μίλας ὑπογραμμίζει: «*Ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε ἀνεγνώρισε τὸ δικαίωμα ταῖς γυναιξίν, ἵνα αὐταὶ φροντίζωσιν περὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ μᾶλλον ὀφείλουσιν αὐταὶ κατὰ τὰ παραγγέλματα τῆς Ἁγίας Γραφῆς νὰ σιγῶσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ νὰ ὑποτάσσωνται, οὐδαμῶς δικαιούμεναι ἐκτελεῖν ἐσωτερικὰς ἐκκλησιαστικὰς διακονίας*» (Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον, 1906, σ. 363).

Ὁ **Ζωναρᾶς** στὴν ἐρμηνεία τοῦ ἀνωτέρω κανόνα, ἔχοντας ὑπ' ὄψιν προφανῶς τὸν Σοφοκλῆ, ὁ ὁποῖος λέγει πῶς «*γυναιξὶ κόσμον ἢ σιγὴν φέρει*» (Αἶας, 293) ἐπισημαίνει ὅτι «*καὶ τοῖς θύραθεν ἀρμόδιον ἔδοξε*» ἢ σιωπὴ τῆς γυναίκας. Τὴν ἴδια ἄποψη

βρίσκομε καὶ στὸν Λιβάνιο: «ὦ γυναῖ, πρέπει σιγαῖν, ὡς γε καὶ τῶν τεττίγων ὁ μὲν ἄρρην ἄδει» (Όμ. 26, Foerster, Leipzig: Teubner 1997, 26,1,41,3). Στὴν προκειμένη περίπτωση τῶν χριστιανῶν γυναικῶν ἢ παντὸς εἴδους παρέμβαση, «οὐ μόνον κατὰ τὸν καιρὸν τῆς λειτουργίας, ἀλλ' ἐπὶ πάσης συνελεύσεως τῶν πιστῶν», ἀπαγορεύεται ὡς ἀνοίκειος.

Συνακολούθως, ὁ 44ος κανόνας τῆς ἐν Λαοδικεῖα συνόδου διακελεύει: «Ὅτι οὐ δεῖ γυναῖκας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ εἰσέρχεσθαι» (Ράλλη - Ποτλῆ, Σύνταγμα κανόνων 3, σ. 212). Ὁ κανονολόγος Ἀριστηνὸς ἀποφαίνεται: «Γυναιξὶ τὸ ἰλαστήριον ἄβατον» (ὅπ.π., σ. 212).

Ἴσως κάποιος ἀντεῖπει ὅτι στὴν Ἁγία Γραφή ἀναφέρονται πολλὲς περιπτώσεις προφητίδων γυναικῶν (βλ. Δεβώρα, Ὀλδὰ, Ἄννα μητέρα Σαμουήλ, θυγατέρες Ἀπ. Φιλίππου, κ.ἄλ.) καὶ ἄρα ἡ διδασκαλία συναποτελοῦσε καὶ χάρισμα τῶν γυναικῶν. Στὸ ἐπιχείρημα αὐτὸ ἀπαντοῦμε μέσα ἀπὸ τὴν γλῶσσα τῶν Πατέρων: «Προεφήτευον αἱ θυγατέρες Φιλίππου, ἀλλ' οὐκ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἔλεγον... οὐκ ἂν εὖροις ὅτι Δεββώρα ἐδημηγόρησεν εἰς τὸν λαόν, ὡσπερ Ἰερεμίας καὶ Ἡσαΐας• οὐκ ἂν εὖροις ὅτι Ὀλδὰ προφήτις οὕσα ἐλάλησε τῷ λαῷ [...] ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἀναγέγραπται Ἄννα προφήτις [...] ἀλλ' οὐκ ἐν ἐκκλησίᾳ ἐλάλησεν [...] μὴ γυναῖκα ἡγεμόνα γίνεσθαι τῷ λόγῳ τοῦ ἀνδρὸς [...] οὐχ ἵνα ἄνδρες καθήμενοι ἀκούωσι γυναικῶν, ὡς ἐκλειπόντων ἀνδρῶν τῶν δυναμένων πρεσβεύειν τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον» (Catena in Sancti Pauli epistolas ad Corinthios, Cramer 1967, σ. 279, PG 60, 315).

Ἐπιπροσθέτως, ὀφείλουμε νὰ τονίσουμε καὶ τοῦτο: Ὁ Θεάνθρωπος Κύριος στὸν Μυστικὸ Δεῖπνο, ἐκεῖ ὅπου παρέδωσε τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, δὲν κάλεσε τὶς Μαθήτριες, οἱ ὁποῖες Τὸν ἀκολουθοῦσαν καὶ Τὸν διακονοῦσαν, ἀλλ' οὔτε καὶ αὐτὴ τὴν Μητέρα Του (Πρβλ. Μάρκ. 14, 17. Λουκ. 22, 14). Μετὰ δὲ τὴν προδοσία τοῦ Ἰούδα, τὴν θέση τοῦ πεπτωκότος μαθητοῦ δὲν τὴν κάλυψε ἡ Παναγία μας ἢ κάποια ἀπὸ τὶς μαθήτριες, ἀλλὰ ὁ Ματθίας. (Πράξ. 1, 23-26). Ἀκόμη, ὅταν ἐπέστη ἡ ἀνάγκη ἐκλογῆς διακόνων γιὰ τὴν ὑπηρεσία τῆς ἐτοιμασίας τῶν τραπεζῶν, ἐπελέγησαν καὶ γιὰ τὴν διακονία αὐτὴ ἄνδρες -οἱ ἑπτὰ Διάκονοι- καὶ ὄχι γυναῖκες (Πράξ. 6, 2-7).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταδεικνύεται ὅτι ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία δὲν ἔδωσε ποτὲ τὸ εἰδικὸ χάρισμα τῆς ἱερωσύνης καὶ τῆς διακονίας τοῦ λόγου, μέρος τοῦ ὁποίου εἶναι καὶ ἡ ψαλμωδία ἐν ὥρᾳ Λατρείας, στὴν γυναῖκα. Καὶ αὐτὸ συμβαίνει ὄχι γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας ὑποτιμᾶ τὸ γυναικεῖο φύλο ἢ γιὰ τὴν εἶναι ὑπὲρ τῆς κοινωνικῆς ἀνισότητος, ἀλλὰ γιὰ τὸν λόγο ὅτι σέβεται τὴν πιστότητα στὴν ἀλήθεια τὴν Ἀγιοπατερικὴ καὶ τὴν ὄντολογικὴ φύση.

Πρέπει νὰ κατανοήσουμε ὅλοι καὶ ἐν προκειμένῳ ἡ γυναῖκα ὅτι τὸ ἦθος τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι ταυτισμένο μὲ τὴν ἀλήθεια. Καὶ ἡ ἀλήθεια εἶναι ὁ

Τριαδικὸς Θεός. Γιὰ νὰ ὑπάρχη ὁ ἄνθρωπος στὸν χῶρο τῆς ἀληθείας, εἶναι ἀνάγκη νὰ πορεύεται σύμφωνα μὲ τὸ Πανάγιο θέλημά Του.

Τὸ «ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου» (Λουκ. 1, 38) εἶναι ἡ ὁδὸς πορεύσεως τῆς γυναίκας καὶ γενικώτερα τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὴν σωτηρία του.

(Δημοσιεύτηκε στὴν εφημερίδα «Ορθόδοξος Τύπος» στις 17/11/2017)